IKSP Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Rodina: partnerské vztahy a děti

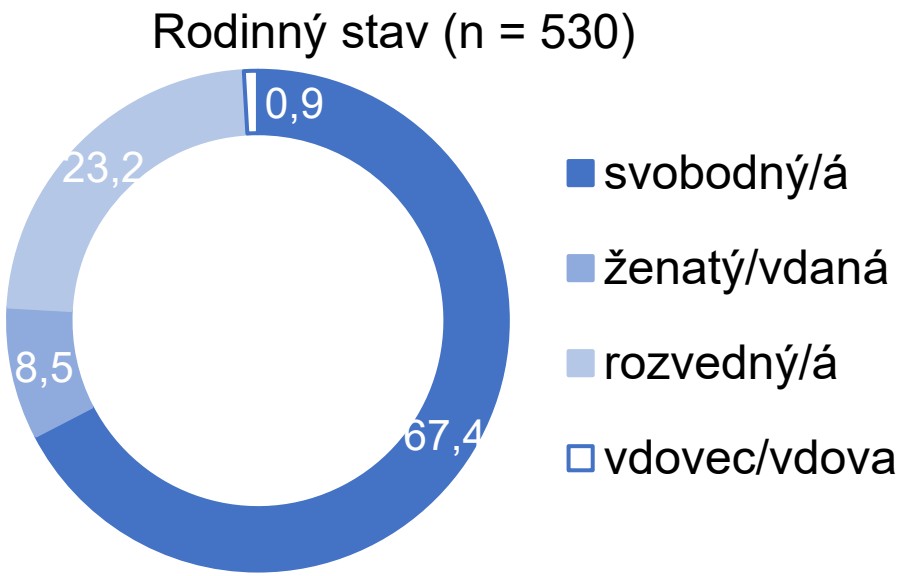
Viktorie Paloušová

Workshop IKSP, Zotavovna VS ČR Praha, 10. listopadu 2026

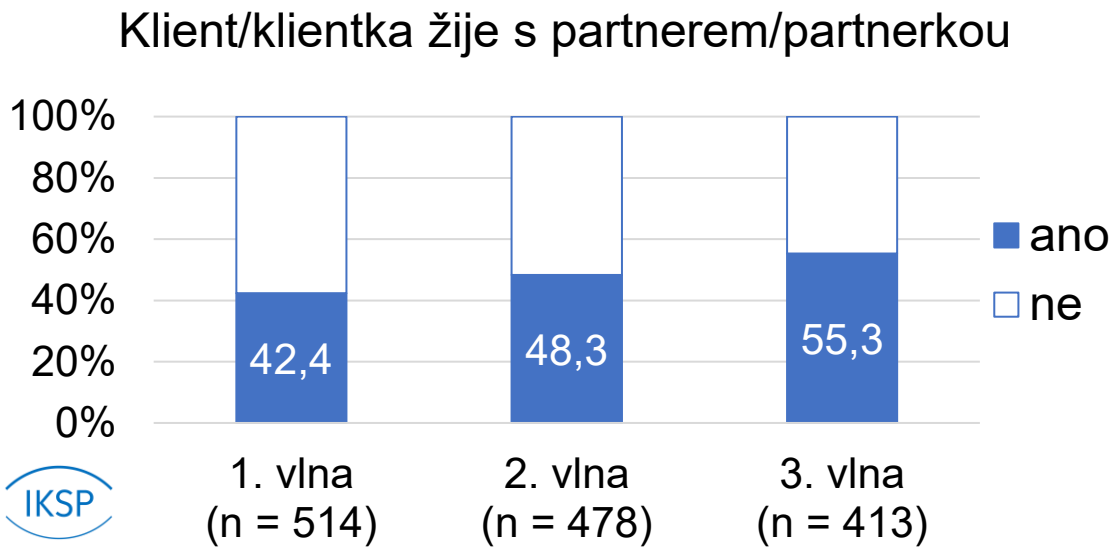
Partnerské vztahy – děti

- Míra recidivy se dle statistických testů nijak významně na rodinné či vztahové podmínky klientů neváže.
- Partnerské vztahy jako protektivní i rizikový faktor (Wyse, Harding, & Morenoff, 2014; Barr & Simons, 2015)
- Rodičovství není automatickým *„bodem zlomu“* (Schinkel, 2019)
- Z kvalitativních rozhovorů však můžeme sledovat rodičovství a pozitivní rodinné a partnerské vztahy jako důležitý zdroj vnitřní motivace k desistenci (také např. viz Davidson & Caudell, 2024/2026).

Partnerské vztahy

- Přibližně dvě třetiny klientů byly svobodní, desetina sezdaných a čtvrtina naopak rozvedených.

- Podíl osob aktuálně žijících s partnerem či partnerkou v průběhu tří vln sběru dat vzrostl z 42 % na 55 %, absolutní četnost však zůstala relativně stejná.
  - Tento statisticky signifikantní trend může naznačovat, že klienti, kteří žijí s partnerem spíše dokončili všechny tři výzkumné fáze, a tedy se i aktivně účastnili probačního dohledu.

Partnerství po VTOS

- Část klientů s kvalitním rodinným zázemím, s jejichž členy udržovali v průběhu VTOS pravidelný kontakt, po výkonu trestu zůstala s původními partnery:

„…díky tomu, že jsem takhle se dostával v průběhu toho výkonu trestu ven, ***tak jsem s tou rodinou byl de facto každý měsíc****, a myslím si, že to pomohlo k tomu, že tam ani* ***nebyla možnost, aby se ty vazby nějakým způsobem přetrhaly.****“*

- Zdroj podpůrného zázemí: bydlení, finance, psychická opora, určitý druh jistoty a záchytného bodu.

- „podmínka desistence“ – neformální sociální kontrola

„Hlavně mně dala jakoby přítelkyně nůž na krk svým způsobem jakoby… (…) … já mám takovou doma metrnici, takže ta mi pomáhá jako. ***Ta jako, ta mi nastavila lať****… (…) … někdy mě to štve, ale jakoby jsem za to rád.“*

„Já jsem věděl hned, že ***jak vylezu, tak si musím najít holku****, protože holka mě… (…) …vždycky jakoby* ***zklidní a nemyslim jako na blbosti****. (…) …kdyby ta holka nebyla žádná, tak že bych se tam asi vrátil znova.“*

Překážky v navázání partnerského vztahu

- Změna klienta vlivem VTOS (obava z institucionalizace, změna hodnot, životních cílů atp.)

*„…měl jsem strach z toho, že mě to prostředí **poznamenalo natolik**, že opravdu **nebudu schopen se zpátky sžít se svou ženou**. (…) Protože to je prostě prostředí, kde **lidi po sobě řvou**, kde si nadávají …“*

- Mění se i partneři na svobodě (např. zůstanou sami na péči dětí atp.)

*„Ona, chudák se úplně změnila, **byla úplně jinej člověk**, zničenej psychicky, vynervovaná.“*

- Boj o důvěru (spáchání trestné činnosti, užívání návykových látek…)

*„…když uvidí, že se snažím, tak jak se snažím teď a všechno bude dobrý, tak že bysme to třeba po čase zase mohli dát dohromady. Že **chce vidět, že jsem se prostě změnil** a že nebudu zase zpátky takovej, jakej jsem byl.“*

- Finanční a bytová situace
- Stigma trestní minulosti

*„Asi bych i chtěl, ale že jo**, už mi jeden vztah ztroskotal na tom, že jsem byl medializovanej**, takže dneska stačí si zadat moje jméno někam do prohlížeče nebo na internet a vyjede tam všem úplně všechno o mě. Tak je to potom složitý.“*

Narušení partnerských vztahů

- Trestná činnost viktimizující osoby v rámci rodinného systému (včetně násilí v partnerských vztazích).

- Každý desátý předmětný čin byl spáchán proti rodině z toho ve dvou třetinách (68 %) bylo uvedeno zanedbání povinné výživy.

- Na druhou stranu někteří klienti uváděli, že s partnery nebo kvůli partnerům trestnou činnost konali.

Pohled a role probačních úředníků

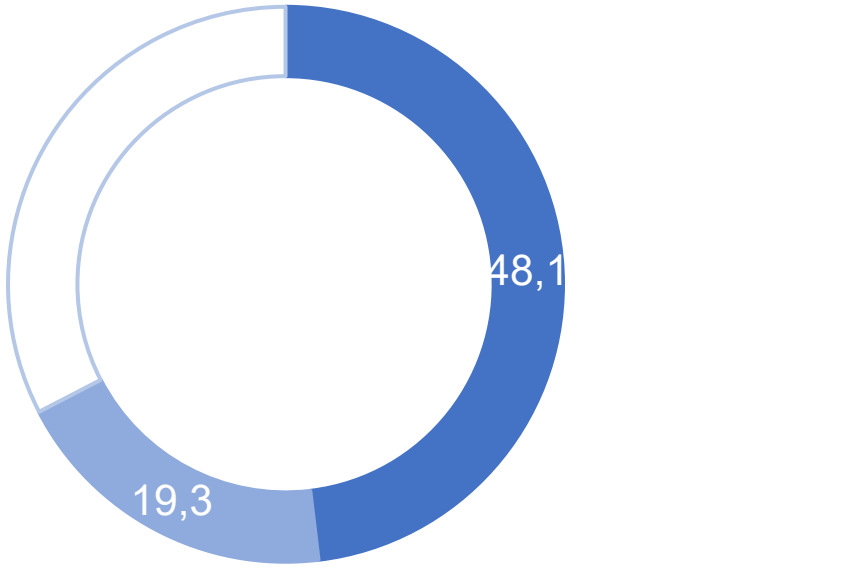
- V některých případech jsou PÚ v kontaktu také s partnery klientů.
- Dle hodnocení PÚ jsou klienti v aktuálních vztazích poměrně spokojení (průměrné hodnocení 8 na 11bodové škále 0-10).
- PÚ přibližně u dvou třetin klientů, kteří aktuálně žijí s partnerem, vztahy hodnotí jako pozitivní faktor přispívající desistenci.
  - Naopak okolo 13 % PÚ hodnotí rodinné nebo partnerské problémy jako rizikový faktor.

<u>Témata konzultací:</u>

- Trestná činnost, která byla páchána ve spolupachatelství s partnery klientů; rizikoví partneři užívající návykové látky, obtíže klientů při placení výživného (příp. absence důkazů o platbě).
- Obava z rizika recidivy v případě, že by se s klienty jejich partneři rozešli.
- Situace klientů, kteří setrvávají ve vztazích navzdory tomu, že v nich nejsou spokojeni, nebo jsou oběťmi domácího násilí nebo nabourávání nových vztahů bývalými násilnými partnery.
- Doporučení a motivace klientů ke kontaktování relevantní organizace, která by jim mohla poskytnout odbornou pomoc.

Děti

Klient/klientka má děti (n = 522)

- Přibližně dvě třetiny klientů má dle zjištění PÚ vlastní či nevlastní dítě a většina z nich je s nimi v pravidelném kontaktu.

Děti jako motivace k desistenci a pozitivní změně

- Motivace k desistenci

*„..se otevíraj ty dvířka, že **máte vlastně možnost žít pro někoho**…“*

*„Protože to jsem asi trpěl nejvíc, jako že jsem ho moc neviděl a to kdyby nebylo s- jako **kdybych neměl syna, tak třeba to nebude mít takový účel na mě*** (pozn. VTOS)*…“*

- Rodičovství jako pozitivní hodnotová orientace

*„Protože jsem si řekla, že proč by měla trpět holka za moje blbosti. **Ta dcera mě potřebuje víc než ňákej kriminál nebo ňáký moje kamarádi.**“*

- Touha být pozitivním vzorem x stigma

*„(…), že **bych nechtěl, aby se děti jakoby dívaly na mě takhle**, jako nebo aby museli koukat, že táta je zavřenej po kriminálech. Nechci, chci bejt dobrej táta pro svoje děti a **chci jim dát to nejlepší, co budu moct.**“*

*„Teď už se nedívám na to jenom abych se nedostal do kriminálu, ale **abych ho (syna) nezklamal**, takže takže teďka, a kor když se dozví vlastně, **že jsem bývalej vězeň, tak o to víc musím prostě teďka jako fakt ještě víc na sobě zamakat.**“*

Rodičovství jako prostředek vděčnosti a seberealizace

- Život s dětmi, jako podstata jejich současné existenciální přítomnosti, která se promítá do pozitivních emočních zkušeností každodennosti

„…že si můžu vyjít s dětma ven, že můžeme koupit zmrzlinu, nanuk, vlastně sušenky, bonbony, hračku… (…). Ráno se podívám na ně, dám jim pusu na tvář a jdu spokojeně do práce, no. (…) Oni přijdou utahaný, vykoupou se, najijou se, a už jenom člověk vidí, jak pomalu usínají, **a je to hrozně hezký, fakt si toho teď hrozně, hrozně moc všímám**…“

- Čas, o který přišli ve VTOS, vs aktuální čas

*„Víte, dřív jsem v tom neviděl nebo takhle jo, neviděl to, co vidím teď **a hrozně mě mrzí, že bych kolikrát hrozně vrátil čas**, abych si to mohl užít úplně odmalinka.“*

- Kompenzace času ve VTOS a vlastního dětství

„…všechno, co mám, utrácíme s děckama o víkendech, na kolách, na stanování, v cukrárně, žiju s nima teď. **Žiju pro ně. Já jim chci nějak vynahradit to, co jsem jim zkazil**, jo.“

*„…**já si na nich (na dětech) plním to, co jsem jakoby já jako dítě nikdy nedostal nebo nemoh spíš dostat** (…). aby nešly do nového života jakoby samy s holým zadkem, tak jako jsem šel já… Občas padnete do věcí, do kterých nechcete...“*

- Snaha vymanit se z kriminálních vzorců

*„…chci (…) být s dětma, pomáhat jim, dávat jim prostě rozum: ‚Nedělej to, to se nesmí, toto, to jsou důsledky, následky a pak se z toho těžko jde ven.‘ (…) **Já nechci, aby šli po mojích stopách.“***

Překážky v návratu k dětem

- Nařízený zákaz styku s dětmi v důsledku spáchané trestné činnosti.
- Spáchání trestné činnosti, případné užívání návykových látek a samotná izolací v rámci výkonu trestu.

*„On (dospělý syn) jako **nechce s takovým člověkem, jak jsem já, nic mít jo.**“*

- Nutnost pracovat na obnovování důvěry

*„Tam je to těžký, já sem třeba normálně fungovala třeba dva roky a po těch dvou letech prostě přišel relaps, že jo. **Takže bude to trvat dýl,** určitě trávit s nimi čas, dělat s nimi takový ty domácí práce, vařit jim, prostě věnovat jim čas, chodit s nimi na výlety a **ukázat jim, že prostě tady zas je mamka pro ně,** no.“*

- Odvyknutí si dětí během VTOS

*„Tím, že vlastně byla, bydlela u mejch rodičů, tak ona **(dcera) se mnou jakoby ani nechtěla jít spát**, jako, no, babička, babička.“*

- Ztráta statusu rodiče/ bránění druhého z rodičů
- Ne vždy chtějí děti do kontaktu tlačit

*„Má fungující rodinu, milujou ho, vychovávaj ho určitě dobře (…) **nechci,** aby prostě se něco pokazilo, **aby ten kluk měl už takhle odmala v hlavě prostě zmatek** v tom, že teď najednou přišel někdo, a kdo teda, proč, co... Je ještě na to moc malej a myslim si, že to je zbytečný.“*

Pohled a role probačních úředníků

- PÚ u dvou třetin (67 %) jejich aktivní rodičovství považují za pozitivní faktor desistence.
- Téma vztahu klientů s dětmi bylo častokrát během dohledových konzultací otevřeno, a to napříč všemi vlnami sběru dat. Někteří PÚ hovory o dětech popisují jako pravidelnou součást setkání.

<u>Témata konzultací</u>

- podpora při vytváření pozitivního vztahu s dětmi, budování rodičovské role, péče o děti a jejich výchova, způsoby trávení času s dětmi či jak vycházet s druhým rodičem dítěte atp.
- Obnova vztahu s dětmi
- Podpora v procesu žádosti o svěření dítěte do péče – udržení zaměstnání, řešení dluhů atp.

- Vedení k dodržování nařízeného zákazu styku s dítětem, hrazení výživného.

Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Náměstí 14. října 801/12, Praha 5

iksp@iksp.gov.cz

iksp.gov.cz